

ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ
และนักวิชาการศิลปศึกษา เกี่ยวกับบทบาททางการศึกษา
ของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย

นางสาวศิริวัฒน์ แสนเสริม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1100-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

19 ส.ค. 2546

120002300

OPINIONS OF ADMINISTRATORS AND EXPERTS IN ART MUSEUM
AND ART EDUCATORS CONCERNING EDUCATION ROLES
OF ART MUSEUM IN THAILAND

MISS SIRIWAT SANSERM

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Art Education

Department of Art Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-1100-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคิดเห็นของผู้บริหารผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ
และนักวิชาการศิลปศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์
ศิลปะในประเทศไทย

โดย

นางสาวศิริวัฒน์ แสนเสริม

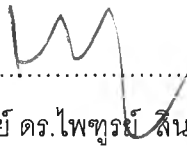
ภาควิชา

ศิลปศึกษา

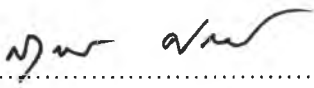
อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

ศิริวัฒน์ แสนเสริม : ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ และ
นักวิชาการศิลปศึกษาเกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย
(OPINIONS OF ADMINISTRATORS AND EXPERTS IN ART MUSEM AND ART
EDUCATORS CONCERNING EDUCATION ROLES OF ART MUSEUM IN THAI) อ.
ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ , จำนวนหน้า 169 หน้า. ISBN 974-13-
1100-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สํารวจความคิดเห็นของผู้บริหารงาน ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์
ศิลปะ และนักวิชาการศิลปศึกษา เกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างประชากรแบบเจาะจง คือ ผู้บริหารงานจำนวน 64 คน ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ
จำนวน 30 คน และนักวิชาการศิลปศึกษาจำนวน 26 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัย
สร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบ
ว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทยสอดคล้องกัน
ในระดับมากในเรื่อง (1)หลักการของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (2)นโยบายทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ
(3)แผนปฏิบัติการของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (4)บทบาททางการศึกษาที่คาดหวังของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ซึ่งประกอบด้วย
การให้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์และการชื่นชมงานศิลปะ, การให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะ, การให้
ความรู้เชิงสหวิทยาการและมานุษยวิทยา, การให้ความรู้เชิงสังคม และมีความคิดเห็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งว่า
พิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย ควรีบทบาทมากที่สุด ในการเป็นแหล่งที่มีงานศิลปะที่มีคุณค่าถือเป็นศูนย์
กลางแหล่งการศึกษาอย่างผสมผสานความรู้ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ความงามทางสุนทรีย และความชื่นชม
งานศิลปะ, การรู้หลักและวิธีจัดเก็บสะสมงานศิลปะ, การส่งเสริมคุณค่าทางสุนทรียและสร้างพื้นฐานความรู้ทาง
ศิลปะ และการให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สังคม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อ วัฒนธรรม
ประเพณีและอิทธิพลของลัทธิต่างๆโดยผ่านงานศิลปะ.

ภาควิชา	ศิลปศึกษา	ลายมือชื่อนิสิต
สาขาวิชา	ศิลปศึกษา	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ปีการศึกษา	2543	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

4083785827 :MAJOR ART EDUCATION

KEY WORD: ART MUSEUM / EDUCATION ROLES / EXPERTS IN ART MUSEUM /ART

SIRIWAT SANSERM : OPINION OF ADMINISTRATORS AND EXPERTS IN ART
MUSEUM AND ART EDUCATORS CONCERNING EDUCATION ROLES OF ART
MUSEUM IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.PIYACHARTI
SANDAROON,B.Arch.M.Ed. 169 pp. ISBN 974-13-1100-1

The purpose of this research was to study the opinion of administrators and experts in art museum and art educators concerning education roles of art museum in Thailand.

The Purposive Sampling of the study were 64 administrators, 30 experts in art museum and 26 art educators. The questionnaires were analyzed by using percentage, arithmetic means and standard deviations. The finding were found that the opinions of administrators and experts in art museum and art educators concerning education roles of art museum in Thailand should concern in the following way : 1) Principle of art museum 2) Educational policy of art museum 3) Action plan of art museum 4) Expectation of education roles that consist of the aesthetics and art appreciation, the art-historical, the interdisciplinary and humanities, social education .And then, They had the opinion especially for art museum in Thailand is a source of knowledge that should be the center of art historical value, the aesthetics and art appreciation, the principle and the method of art collecting, and the art-historical that is influenced to social, environment, belief and culture.

Department Art Education

Field of study Art Education

Academic year 2000

Student's signature

Advisor's signature

Co-Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อ.ดร. อำไพ ตีรณสาร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความรู้และแนวคิดแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยศึกษาอยู่

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่ากรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงผู้บริหารงาน ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ นักวิชาการ ศิลปะศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนพี่ๆ เพื่อนๆ มหาวิทยาลัยศิลปศึกษาทุกคนที่คอยห่วงใยให้กำลังใจ และช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นอย่างสูง ที่ให้การสนับสนุนในเรื่องของทุน และเวลา ในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิตของผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการศึกษาจนครบหลักสูตร

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ช่วยสนับสนุนทุนส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณคุณน้ำสงัด - คุณน้ำทองเต็ม สุวรรณสนธิ ที่ให้ความกรุณาในทุกๆ ด้านแก่หลานตลอดเวลา ขอขอบคุณพี่บ๊วย พี่กรรณ พี่กี้ พี่หล้า ที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแล ให้คำปรึกษา และกำลังใจโดยตลอด รวมทั้งขอบคุณน้องโบว์ น้องปิ๊อป และเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ ให้ความหวังใจด้วยความจริงใจตลอดมา และ ขอขอบคุณมากสำหรับ ตุ่น เพื่อนรักที่คอยดูแลเอาใจใส่ และคอยเป็นกำลังใจ ตลอดเวลาที่ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา - มารดา พี่ชาย และพี่สาว ทุกคนที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจในเรื่องการเรียนแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศิริวัฒน์ แสนเสริม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย.....	12
นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ความหมาย และบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์	16
พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา	45
พิพิธภัณฑ์ศิลปะเพื่อการศึกษา	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
ศึกษาเอกสาร และผลงานที่เกี่ยวข้อง	89
ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
วิธีการสร้างเครื่องมือ	90
การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การวิเคราะห์ข้อมูล	92
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	93

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	95
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	122
สรุปผลการวิจัย	123
อภิปรายผลการวิจัย	132
ข้อเสนอแนะ	139
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ	146
ภาคผนวก ข รายชื่อพิพิธภัณฑ์ศิลปะ และหอศิลป์ในประเทศไทย	151
ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย	156
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	158
ประวัติผู้วิจัย	169

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถาม จำแนกตามประชากรที่ตอบแบบสอบถาม	92
2	ความถี่ และค่าร้อยละของสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	96
3	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านหลักของพิพิธภัณฑศิลป์	98
4	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านนโยบายทางการศึกษาของ พิพิธภัณฑศิลป์	100
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านแผนปฏิบัติการของพิพิธภัณฑศิลป์	102
6	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านบทบาททางการศึกษาที่คาดหวัง ของพิพิธภัณฑศิลป์	105
7	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมทุกด้าน	110
8	ความถี่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ ศิลป์ในประเทศไทย	111
9	ความถี่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของบทบาททางการศึกษาของ พิพิธภัณฑศิลป์ในประเทศไทย	115
10	ความถี่ของความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑศิลป์ ในประเทศไทย	120